

IV. TÁRSULATI ÜGYEK.

JEGYZŐKÖNYV

a Magyarhoni Földtani Társulat 1941. január 22-én tartott szaküléséről.

Elnök: Papp Károly, a földtan egyetemi ny. r. tanára.

Előadók: Pávai Vajna Ferenc dr.: A Kissármástól északra lévő neogén terület tektonikai viszonyairól. Seherf Emil dr.: A hajdani budai hévizek érdekes, ritka alkatrésze: a kobalt. Majzon László dr.: Újabb adatok az egi oligocén rétegek faunájához és a paleogén-neogén határkérdéshez.

Több hozzászólás után elnök megköszönve a szép számmal egybegyűlt tagoknak és vendégeknek szíves érdeklődését, az ülést berekeszti.

JEGYZŐKÖNYV

a Magyarhoni Földtani Társulat 1941. február 12-én tartott szaküléséről.

Elnök: Papp Károly dr., a földtan egyetemi ny. r. tanára, aki a következő szavakkal nyitja meg az ülést: Mélyen tisztelt Közgyűlés! A Magyarhoni Földtani Társulatnak mai napra hirdetett 91-ik közgyűlését megnyitom. Minthogy azonban a belügyminiszteri rendelettel szabályozott határozatképeség megállapítása rendkívül bonyolódott feladat elé állítaná közgyűlésünket, azért a február 5-én tartott előkészítő választmányi ülés egyhangúlag úgy határozott, hogy a mai ülés határozatképtelenségének megállapítását mellőzi. Ennélfogva a mai napra hirdetett közgyűlést ugyanezen tárgysorozattal március hó 5-ére halasztom, amikor a közgyűlés a megjelent tagok számára való tekintet nélkül érvényes határozatokat hoz.

Ezután az elnök felkéri Gaál István dr.-t, tartsa meg előadását, amelyet „A hazai moustérien éghajlata állatvilága tükrében“ címmel hirdetett meg. (Megjelent a Természettudományi Közlöny 1941. május havi számában).

Az előadáshoz hozzászólott Baesák György dr., aki hangoztatta, hogy az előadó úr által a moustérienről, vagyis inkább a riss-würm interglaciálisról felrajzolt áttekinthető táblázatot örömmel üdvözli, mint elejtését annak a régebbi téves felfogásnak, mely az interglaciális úgy fogta fel, mintha az egy fokozatos felmelegedést jelentene, mely elért egy kulminációt, aztán megint fokozatosan lehűlt a klíma.

A táblázatnak arra a rovatára vonatkozólag, mely a változó klimatípusokat röviden a nyári félévet megillető jelzővel tünteti ki, kíván a felszólaló két megjegyzést tenni.

1. A riss II. jégkorszak igen sok millió köbméter jeget halmozott fel, melyet aztán a —180.000 évtől a —170.200 évig tartó antiglaciális pusztított el forró nyaraival és felhőtlen, hideg teleivel. De a forró nyarak melegtöbblete mind ráment a jégolvasztásra s azzal még így is csak a 9800 éves időtartam legvégére készült el Magyarországon s ál-

talában a periglaciális övön tehát ezt a 9800 éves antiglaciálist nem szabad a *meleg* jelzővel illetni, hanem a télen-nyáron hideg-száraz jelző illeti meg, mert mindvégig a nagy magasságból leszálló skandináviai antieiklonos szélrendszer volt az uralkodó, mely nálunk mint száraz keleti szél jelentkezett s az évi esapadékot minimumra szállította le.

2. A másik megjegyzés a praewürm név alatt szereplő glaciálisra vonatkozik, melyhez az előadó úr a *jeges* jelzőt tette. Ez a glaciális egy nem sikerült kilengés volt, melynek amplitúdója a Köppen-féle küszöbértéket meg sem közelítette s egy igen kellemes hűvös nyarú enyhe telű klíma volt. Az a tévedés, mintha ez a praewürm is jégkorszak lett volna, Soergel útján került a világirodalomba. Soergel a Thüningiai-erdő északi lejtőjén lefolyó vizeknek kaviesterraszait vizsgálta s ez alapon talált a riss II. és würm I. terrasz között a közepén még egy terraszt, melyet praewürm-nek vagy riss III.-nak keresztelt el. Soergel megfigyelése a terraszra vonatkozólag kétségkívül helyes volt, de ez csak azt bizonyítja, hogy a mi légkörünk vízeirkulációja egy olyan finom aktinométer, mely egy ilyen kisebb glaciálist is ugyanúgy jegyzett fel számunkra, mint egy jégkorszakot. Ez az aktinométer nem ismeri a Köppen-féle küszöbértéket, innét a tévedés. Ennek kiigazítása az előadó úr táblázatán roppant egyszerű, mert míg ő a praewürm 5500 évét a megelőző szubarktusi típus 12.3000 évvel kötötte össze egy kapesolójellel, addig azt inkább a rákövetkező 6700 éves gyenge szubarktusi kilengéssel kellene egy 11.200 éves kellemes, hűs nyarú, enyhe telű periódussá egyesíteni.

Az elnök megköszöni Gaál István-nak értékes előadását és Baesák György, valamint Mottl Mária hozzászólását, azután felkéri Méhes Gyulát, tartsa meg előadását, amelyet „Hazai felső-oligocén-kori ostraeodák“ címen hirdetett. (Az előadást egész terjedelmében lásd a Földtani Közlöny 1941. évi LXXI. köt. 1—3. számában).

Elnök méltatja Méhes Gyula tagtárs tudományos munkásságát, aki a fosszilis kagylósrákok jeles szakembere, akinek munkássága Európaszerte ismeretes a paleontológiai irodalomban. Örvendetes, hogy hazánk paleontológusai körében ilyen elismert szakferfiak vannak, mint Méhes tanár úr. Bemutatott módszere a geológusoknak is fontos eredményeket nyújt. Előadásáért őszinte köszönetet mond.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárja.

A MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT XCI. KÖZGYŰLÉSE.

A Magyarhoni Földtani Társulat XCI. rendes közgyűlését 1941. március 5-én tartotta. Papp Károly egyetemi ny. r. tanár, elnök megnyitó beszéde után Horusitzky Henrik tartja emlékbeszédét Weszelszky Gyula dr. szakosztályi elnök fölött. Majd Papp Simon emlékezik meg Böhm Ferenc választmányi tagról és Vitális István Rozlozsnik Pál-ról, a M. kir. Földtani Intézet aligaz-